

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2021/22:48

Onsdagen den 22 juni

§ 1 Europeiska rådet

Statsminister Magdalena Andersson

Information och samråd inför möte i Europeiska rådet den 23–24 juni 2022

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsminister Magdalena Andersson och statsrådet Dahlgren med statssekreterare och medarbetare välkomna till dagens EU-nämnds-sammanträde.

När statsministern har hållit sin föredragning kommer vi att göra som vi brukar. Vi tar fyra partier i storleksordning, och sedan får statsministern möjlighet att svara. Därefter tar vi ytterligare fyra partier, och om tiden medger kan de partier som har fler än en ledamot invald i EU-nämnden ställa en kompletterande fråga.

Anf. 2 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr ordförande! Europeiska rådet träffas i morgon och på mid-sommarafton. Dagordningen präglas även denna gång av Rysslands krig mot Ukraina, ett oförsvarbart anfall på ett fredligt och demokratiskt grannland. Det orsakar ett oerhört mänskligt lidande, inte bara i Ukraina utan långt bortom dess gränser.

Vid mötet ska vi besluta om nästa steg för Ukrainas, Georgiens och Moldaviens ansökningar om att bli medlemmar i EU. På dagordningen står även diskussioner om nya samarbetsformer mellan EU och vårt grannskap samt vissa ekonomiska frågor. Därutöver ska framtidskonferensen följas upp. I marginalen på mötet ska eurotoppmötet samlas i inkluderande format, och EU:s ledare ska även träffa ledarna för västra Balkan.

Herr ordförande! Ryssland fortsätter sitt oprovocerade, olagliga och oförsvarbara krig mot Ukraina. Så mycket som en femtedel av Ukrainas territorium bedöms numera vara under rysk kontroll. Det finns ingenting som tyder på att Ryssland har gett upp sina ambitioner, och här är det oerhört viktigt att EU fortsätter att agera beslutsamt och i enighet.

Vårt främsta bidrag till att få slut på den ryska aggressionen är att hålla i och öka pressen på Ryssland och fortsätta att stödja Ukraina i deras kamp för att försvara sig. Här är fortsatt militärt stöd till Ukraina helt avgörande, och regeringen vill se ytterligare åtgärder inom den europeiska fredsfaciliteten. Vi driver även på för att diskussioner om ett nytt sanktionspaket mot Ryssland och Belarus ska kunna inledas.

Nu riskerar Ryssland med detta krig medvetet miljontals människors liv även utanför Ukraina eftersom miljoner ton spannmål, som i vanliga fall skulle ha exporterats och mättat människor runt om i världen, nu ligger kvar i Ukraina och dess hamnar. Här driver vi i regeringen på och stöder alla ansträngningar för att undvika att Rysslands agerande orsakar en global svältkatastrof.

Herr ordförande! Mellan den 28 februari och den 4 mars i år lämnade Ukraina, Moldavien och Georgien in sina respektive ansökningar om medlemskap i EU. Ansökningarna har nu behandlats enligt gällande regelverk, och Europeiska rådet ska besluta om nästa steg baserat på den rekommendation som har kommit från kommissionen.

Ukraina uppvisar ett imponerande motstånd mot den ryska aggressionen, och vi behöver från europeisk sida visa att vi på alla sätt står vid deras sida. Därför bedömer vi det som viktigt att kunna ge dem status som kandidatland till EU. Detta är något som förhoppningsvis kan ingjuta hopp om en ljusare framtid för Ukraina efter kriget.

Det är också viktigt att även fortsättningsvis hålla fast vid att alla länder som vill bli medlemmar i EU ska leva upp till ett antal kriterier, inte minst vad gäller demokrati, rättsstatens principer och korruptionsbekämpning. Eftersom Ukraina och Moldavien av kommissionen föreslås att få kandidatlandsstatus redan nu flyttas de villkor som brukar behöva uppfyllas innan man får det till efter beslutet. Vad gäller Georgien bedöms de ännu vara alltför långt ifrån att leva upp till kriterierna för att kunna få kandidatlandsstatus.

För svenskt vidkommande är det fortfarande viktigt att villkoren uppfylls, och regeringen kan därför stödja kommissionens rekommendationer. Det är uppenbart att förhandlingarna om medlemskap kommer att ta tid och att många reformer återstår innan medlemskap är aktuellt för något av ansökarländerna, men det är ändå en viktig signal att nu kunna ge Ukraina och Moldavien kandidatlandsstatus och även att Georgien kan få detta när de har kommit tillräckligt långt.

Herr ordförande! Länderna på västra Balkan fortsätter att vara av stor vikt för oss och för säkerheten i Europa. Såväl EU:s unika och långsiktiga engagemang i regionen som EU:s stöd för ländernas EU-perspektiv ligger fast. Med detta sagt måste länderna fortsätta att genomföra sina reformagendor. Det handlar om att stärka demokratin och rättsstatens principer, vilket kommer att vara avgörande. Vi förväntar oss ytterligare framsteg på dessa områden.

Sverige och EU förväntar sig också uppslutning kring vår gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, särskilt i rådande läge. Här är det positivt att ett flertal länder har anslutit sig till EU:s sanktioner, men på samma sätt är det bekymmersamt att några har valt att inte göra det.

Mötet med västra Balkans ledare är en viktig politisk signal. Jag förväntar mig dock inte att det vid detta möte kommer att tas steg mot förhandlingsöppningar för Albanien och Nordmakedonien, men om detta skulle visa sig möjligt stöder regeringen att så sker.

Herr ordförande! Vid mötet ska en inledande diskussion föras om hur EU:s samarbete med andra länder i Europa som inte är EU-medlemmar ska kunna stärkas. Bland annat presenterade Frankrikes president Macron i våras ett förslag om en europeisk politisk gemenskap. Det är bra diskussioner, då det ligger i EU:s intresse att kunna samarbeta med grann-

skapsländerna i former som inte nödvändigtvis innebär att man har ett EU-medlemskap som slutmål. Det finns länder som inte har den målsättningen, och det finns också länder, eller snarare ett land, som har lämnat samarbetet.

Regeringen menar att man noga måste överväga hur ett sådant samarbete ska kunna se ut och vilka områden som det skulle kunna spänna över, men i det försämrade säkerhetspolitiska läget vore utrikes- och säkerhetspolitiken ett möjligt sådant område. Det är dock självfallet så att nya samarbetsformer inte ska ersätta eller urvattna Europeiska unionen och heller inte ersätta andra etablerade och välfungerande samarbeten som exempelvis OSSE, Europarådet och det transatlantiska samarbetet.

Herr ordförande! Europeiska rådet ska också ge vägledning om hur konferensen om Europas framtid nu ska följas upp. Regeringens utgångspunkt är att de förändringar som kan behövas inom EU ska genomföras inom de nu gällande fördragen. Vi menar att det vore onödigt och oansvarigt att kasta in EU i en process om fördragsändringar som med all säkerhet vore både långvarig och osäker.

Därutöver ska Europeiska rådet, som vanligt så här års, knyta ihop säcken för den så kallade europeiska terminen genom att ställa sig bakom de landsspecifika rekommendationerna.

Herr ordförande! Avslutningsvis ska eurotoppmötet även träffas i inkluderande format, och jag förväntar mig att många kommer att lyfta upp den oro som vi alla känner över det svåra ekonomiska läget med hög inflation och osäkra framtidsutsikter. Det svåra ekonomiska läget kommer också jag att ta upp liksom de komplicerade ekonomisk-politiska avvägningar som nu behöver göras.

När Ryssland hänsynslöst hindrar miljontals ton spannmål från att lämna Ukraina och stryper gasflödet till Europa stiger priserna. Då vi inom EU beslutade om importstopp för rysk olja för att inte finansiera Putins krig behöver vi importera olja någon annanstans ifrån, och detta kommer såklart också att påverka priserna.

Det är viktigt att påminna om att Putin enkelt skulle kunna lösa denna situation genom att avsluta det olagliga och oförsvarliga kriget. Rysslands medvetna agerande leder alltså till att det globala utbudet av nödvändiga råvaror destabiliseras och minskar, och detta driver upp priserna. Hushåll och företag påverkas globalt i Europa och även här hemma i Sverige.

Med detta avslutar jag redogörelsen inför mötet.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Tack, statsministern, för redogörelsen!

Jag inleder med att ta ordet för Socialdemokraterna. En av de viktigaste frågorna på dagordningen inför rådet är hur Rysslands krig i Ukraina påverkar tillgången på mat i de fattigare delarna av världen. Ryssland förhindrar att miljontals ton spannmål transporteras från Ukraina ut till länder som nu inte får tillräckligt med mat.

Förutom svårigheterna med att transportera skördarna vet vi också att Ryssland förstör och beslagtar livsmedel i Ukraina. Om man inte hittar en lösning på problemet mycket snart kommer det att få katastrofala konsekvenser för världens fattiga. Vad kan EU göra nu för att ytterligare sätta press på Ryssland att släppa igenom skördarna, och på vilka fler sätt

Anf. 4 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Vi ser dessvärre ingen ljusning i kriget i Ukraina. Tvärtom ser vi ett fortsatt lidande och allt fler exempel på krigsbrott. Putins illegala och orättfärdiga krig får inte normaliseras, för då har vi gett upp. Det är därför nödvändigt att frågan står högst upp på EU:s agenda och på toppmötet nu. Det är också nödvändigt med ytterligare åtgärder som hjälper Ukraina att hålla trycket uppe mot Putinregimen. Vi får heller inte glömma Belarus destruktiva roll i detta, och jag tycker att det är bra att det nämns i slutsatserna.

Det blir av allt att döma, om jag förstår det hela rätt, inget beslut om ett sjunde sanktionspaket vid toppmötet, men det är bra att man har diskussioner om fler sanktioner. Det är också bra att regeringen är fortsatt drivande i diskussionerna. Lika viktigt är dock att följa upp de sanktioner som redan är beslutade. Vi har sett hur Putinregimen försöker sätta press på enskilda medlemsstater, nu senast Litauen, men utan framgång. Tillsammans är vi 27 medlemsstater starka. Denna stärkta EU-enighet är bara ett av flera exempel på hur Putins agerande har fått helt motsatt effekt än vad han hade tänkt sig.

Kontrasten mellan Putins destruktiva våldsmetoder och EU:s öppna armar kan knappast bli större. Det är tydligt vilket val Ukraina, Moldavien och Georgien har gjort, och Ukraina attackeras nu eftersom Putin inte kan acceptera ukrainarnas val att närma sig EU-samarbetet. Frågan om kandidatstatus för Ukraina var knappast heller något som Putin hade tänkt sig. Moderaterna välkomnar att regeringen till slut meddelade en linje när det gäller kandidatstatusfrågan. Detta borde ha kunnat göras tidigare då det hade undvikit en del signaler som skickats. Det är, precis som statsministern säger, viktigt att Sverige och EU nu står upp för Ukrainas rätt att göra sina egna utrikespolitiska och säkerhetspolitiska val.

Moderaterna anser att Ukraina, Moldavien och Georgien bör få kandidatstatus, och detta har vi varit tydliga med. Men i det här läget stöder vi, precis som regeringen, EU-kommissionens rekommendationer och även de slutsatser som finns om att Georgien ska få kandidatstatus när de väl har adresserat ett antal problem. Kandidatstatus är inte detsamma som att få ett EU-medlemskap. Det som EU nu signalerar är att alla tre ändå ska omfamnas av våra medlemmar men att det, när de väl har uppfyllt de strikta medlemskapsvillkoren, kommer att ha kunnat gå en lång stund.

Ordförande! När det gäller Albanien och Nordmakedonien har EU inte levt upp till sitt åtagande. Jag beklagar nu, när jag hör vad statsministern säger, att det inte verkar bli ett beslut om att inleda medlemskapsförhandlingar, men jag stöttar såklart statsministerns uppfattning att Sverige, om det tar den vändningen, är berett att stödja detta. Utvecklingen på västra Balkan har direkt inverkan på vår egen säkerhet. Om inte EU har en aktiv roll i regionen ger vi andra aktörer, som inte delar våra värderingar, större inflytande.

Ordförande! Jag vill också ta upp en fråga som gäller det ekonomiska läget, som ska tas upp på Europeiska rådet. Det är en väldigt viktig diskussion i den alltmer ansträngande ekonomiska situation som Europa och världen befinner sig i. Mycket av ansvaret för att möta den negativa

utvecklingen ligger hos medlemsstaterna själva, till exempel sunda statsfinanser och strukturreformer, men EU-nivån är också viktig, inte minst arbetet med att fortsätta att riva omotiverade handelshinder, både inom EU och med andra länder utanför EU.

Jag har noterat att Sverige tillsammans med 14 andra EU-länder gemensamt har uppmanat EU att skynda på arbetet med att etablera fler frihandelsavtal. Egentligen borde arbetet med att få bort onödiga handelshinder alltid vara en prioriterad fråga för EU, och det vore mycket olyckligt för svenska och andra europeiska företag ifall protektionismen nu tillåts ta ton. Vi har redan en trend att EU-ländernas andel av världsekonomin krymper, och om EU sluter sig påskyndas bara den negativa trenden. Att världens största handelsavtal numera är mellan Kina, Japan och Australien måste bli en väckarklocka. Förutom att lägga grunden för en starkare ekonomisk tillväxt och fler framgångsrika företag skulle fler frihandelsavtal leda till mer diversifierade handelskedjor och färre bristsituationer, något som också skulle rusta oss för framtida kriser.

Jag konstaterar tyvärr att det i rådsslutsatserna är ganska tunt kring handelspolitiken och handelsavtal. Givet det osäkra ekonomiska läget och att ledarna i EU:s medlemsstater nu möts har jag en fråga till statsministern: Hur ser hon på möjligheterna att återinföra handelspolitiken högt upp på EU:s agenda?

Anf. 5 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Ordförande! Tack, statsministern, för föredragningen!

Jag ska börja med att säga att vi står helt och fullt bakom det Jessica Roswall från Moderaterna just anförde när det gäller kandidatstatus för Ukraina, Moldavien och Georgien.

I övrigt vill jag ta fasta på det ordföranden började med när det gäller spannmålen och risken för massvält.

Det är ju ställt utom allt tvivel att ryssarna inte har några skrupler när det gäller att gå vidare med att ställa till massvält i världen. Det visar ju massmordet på civila i Ukraina med allt tydlighet att det har man inga problem med. Det är kanske också så att spannmålen och risken för massvält i deras väldigt konstiga värld är det enda bra spelkort de har kvar. Det kommer de att sälja väldigt dyrt, så det kanske inte heller är smakfullt. Då måste man ha alternativ för att få ut den här spannmålen på andra vägar.

Jag har uppsnappat kritik från Ukraina – dels att man hindras av tullar för att exportera via EU och andra handelshinder och dels att det är svårt att få fram bra exportvägar. Jag skulle därför vilja ställa frågan hur det är med det här. Är det fortfarande länder i EU som blockerar ett borttagande av tullar för ukrainskt spannmål som går via EU? Är det ett problem? Och hur går det med transportvägar för att få ut spannmålen en annan väg? Det kommer inte att gå via Svarta havet så länge Ryssland har fartyg och mineringar där; det är jag helt övertygad om.

Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, statsministern, för genomgången inför mötet!

Vi har haft två år med pandemi och snart fyra månader med krig i vår närhet. Det är intressant att se hur mycket alla länders ekonomier och rörelser hänger ihop och hur mycket det påverkar där vi tror att livet rullar

på och att allt bara fungerar och ska fortsätta fungera. Nu ser vi att det finns stora sårbarheter i de system som vi har byggt upp.

Det är något att ta med sig inför framtida planering vad gäller försvarsdelen, där vi valt att ansöka om att gå med i Nato, men också i andra delar där det gäller både livsmedel och andra typer av insatser som behövs för att vi ha ett fungerande och tryggt och säkert samhälle.

Det finns alltså lärdomar att dra – vilket vi gärna hade varit utan, särskilt kopplat till kriget i Ukraina.

Tidigt i måndags morse var det ett EU-nämndsmöte där det blev en majoritet för att Sverige ska driva på för att Ukraina, Moldavien och Georgien ska få kandidatstatus. Jag har inte hört hur diskussionerna gick på det mötet och skulle gärna höra lite grann om det.

Från Centerpartiets sida vidhåller vi att alla tre länderna bör få kandidatstatus, men vi har förstått det som att det ska bli ett snabbt beslut där det finns vissa villkor kopplade till Georgien. Vi tänker inte blockera det, men vi vill ändå markera att vi vidhåller att alla tre borde ha fått den möjligheten.

Jag vill gärna höra hur diskussionerna gick på rådsmötet efter det mötet i EU-nämnden.

Det pågår också ett arbete när det gäller Nordmakedonien. Där förstår vi det som att ett av våra medlemsländer håller emot. Jag vill gärna ge beskedet att om det skulle finnas någon form av lösning i sikte där är vi positiva till att gå vidare i den delen.

Det som händer runt om i vår värld är skrämmande. Att spannmålen blir inlåst i Ukraina och inte kommer ut påverkar ju andra delar av världen som kanske är de mest sårbara och utsatta. Där får man inte bara stå vid tappen och tanka dyr bensin, utan man har faktiskt livet som insats i det här. Som alla föregående frågeställare tagit upp är det alltså väldigt viktigt, det som är kopplat till livsmedelsförsörjning och livsmedelstransporter av olika slag.

Den spannmål som blivit instängd hittills kommer inte att kunna transporteras ut. Fyra månader av svårigheter kring det här kan inte lösas även om man skulle få till lösningar nu, utan det handlar om det man kan få loss från nu och framåt och vad man kan göra för att stärka där man redan nu har tappat möjliga leveranser och förutsättningar. Fyra månader har redan gått då vi förlorat transporter av livsviktigt livsmedel, men det gäller att det inte förvärras ännu mer framöver. Jag vill gärna höra hur arbetet går för att få loss det.

Det finns också en del där man pratar om pengar till Ukraina. Det är oerhört viktigt att vi finns med och stöttar även finansiellt.

Jag vet att det vid ett tidigare möte har påbörjats en diskussion om på vilket sätt EU kan vara med och planera för återuppbyggnad av Ukraina. Det finns inte med i någon av ståndpunkterna i dag, men jag vill gärna höra lite mer om det.

Anf. 7 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Vad gäller spannmålen är det som sagt ungefär 20 miljoner ton som nu skulle behöva föras ut ur Ukraina. Här behöver vi verkligen göra allt vi kan för att undvika en global humanitär katastrof.

Vid det senaste mötet i Europeiska rådet enades vi om en del omedelbara krisåtgärder med anledning av detta. De diskussionerna bedömer jag kommer att fortsätta vid det här mötet.

Här har kommissionen ett förslag om solidaritetskorridorer som skulle erbjuda alternativa transitvägar för ukrainsk spannmål. Det är viktigt att det här kan få fart i större skala, och vi vill såklart bidra till att det arbetet kan genomföras snabbt.

Det kan säkert behövas ytterligare åtgärder, men det är också viktigt att säga att det sker transporter hela tiden. Transporter på väg och järnväg går kontinuerligt nu. Men det är väldigt stora volymer, så man skulle behöva sjövägen även om frågan om att kunna transportera sjövägen ännu inte är löst.

Därutöver har såklart alla länder i EU möjlighet att bidra till FN:s arbete med en tryggad livsmedelsförsörjning. Sverige är till exempel den största givaren till World Food Programme vad gäller flexibla medel, så där stöttar vi i Sverige också på andra sätt.

Vad gäller Jessika Roswalls fråga om frihandelsavtal delar jag helt bedömningen att handelsfrågorna behöver komma mer i fokus.

Det vi ser nu är ju att de globala värdekedjorna inte har återupptagits riktigt på det sätt som hade behövts efter coronakrisen. Det är uppenbart att vi skulle behöva handel med fler länder, bättre och utökad handel med fler länder, för att undvika flaskhalsar.

Nu är det ju Frankrike som är ordförande, men ordförandeskapet tas snart över av Tjeckien och sedan av Sverige. Jag vet att tjeckerna har ambitionen att föra upp handelsfrågorna högre upp på dagordningen under sitt ordförandeskap, och det finns alla möjligheter för det svenska ordförandeskapet att fortsätta det arbetet. Det är något som jag verkligen ser fram emot. Det är alltid bra i sak att kunna utöka frihandel, och särskilt i det här läget för att undvika flaskhalsar och därmed inflation är det extra angeläget.

Vad gäller Sven-Olof Sällströms fråga var det intressant att höra de hårda orden om Ryssland från en företrädare för ett parti vars partiledare veckan före kriget inte kunde välja vilken president han tyckte var bäst – Joe Biden eller Vladimir Putin. Det är väl en välkommen tillnyktring.

Vad gäller tullarna är tullarna på spannmål nedsatta till noll under ett år. Som jag sa tidigare jobbas det hårt med att fortsätta med de landvägar och landkorridorer som finns för att föra ut spannmål via EU.

Annika Qarlsson frågade om Nordmakedonien. Blir det någon öppning där kommer Sverige naturligtvis att stödja det. Det vore ju fantastiskt, men det ser tyvärr mörkt ut vad gäller det.

Transporter pågår hela tiden nu, men det kommer att ta lång tid. Att få ut alltihop landvägen kommer att vara svårt, särskilt som det fylls på med nya skördar inom kort.

Återuppbyggnad var något som vi hade en ganska stor diskussion om förra året. Vi väntar på konkreta förslag på hur vi ska kunna samordna det arbetet. Som jag underströk på förra mötet är det viktigt att vi kan samverka kring detta inom EU så att återuppbyggnaden blir administrativt hanterlig också för Ukraina och så att vi kan sprida ut vårt stöd så att hela Ukraina kan få det stöd man behöver för en bra återuppbyggnad.

Jag tänkte om jag får lämna ordet till Hans Dahlgren, som var med på allmänna rådets möte, för lite om diskussionerna som var där.

Anf. 8 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Ja, det är riktigt – på allmänna rådets möte i går diskuterades som vanligt förberedelserna inför mötet i Europeiska rådet och de slutsatser som då låg på bordet.

I frågan om medlemskapsansökningarna från Ukraina, Moldavien och Georgien fanns det ett brett stöd för kommissionens förslag.

Jag framförde att Sverige står bakom det förslaget. Men jag framförde också det som EU-nämnden hade kommit fram till vid samrådet i måndags morse, nämligen att vi tycker att man borde ge även Georgien kandidatlandsstatus för att behandla de här tre länderna på ett likartat sätt även om villkoren förstås är olika eftersom det är olika situationer i de tre länderna.

Det var ytterligare två länder som vädrade ungefär samma uppfattning medan övriga 24 tycker att man ska stanna där kommissionen har stannat.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Tack, statsrådet Dahlgren, för den kompletterande informationen!

Anf. 10 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! EU har ju varit saktfärdigt när det gäller att sluta handla med olja, gas och kol från Ryssland. Det är positivt att beslut i den riktningen äntligen har fattats, men tyvärr fortsätter köpen året ut och Europa fortsätter därmed att delfinansiera Rysslands orättfärdiga krig. Med det sagt är alla steg som unionen och omvärlden tar för att stötta Ukraina och få slut på kriget välkomna.

Men kriget i Ukraina drabbar inte bara medborgarna i Ukraina. Det hotar hela världen med svält, vilket statsministern också tagit upp. De insatser som görs för att spannmål ska kunna fortsätta exporteras från Ukraina är bra, men det är också viktigt att nivån på biståndet hålls uppe och inte dras ned och att insatser för Ukraina inte avräknas från biståndet till andra behovande.

Flera länder, bland annat Ukraina, har nu ansökt om medlemskap i unionen. Det är positivt när länder i Europa uppfyller villkoren för att kunna bli ansökarländer och ännu mer positivt om de uppfyller villkoren för att bli medlemmar. Villkoren innebär ju att länderna har pressfrihet och demokrati, motverkar korruption och så vidare.

Vi måste stötta och uppmuntra de länder som vill bli medlemmar att följa rättsstatens principer, och vi måste göra vad vi kan för att länderna ska nå upp till villkoren. Men vi kan inte tumma på reglerna.

Ukraina, Moldavien och Georgien ska ges stöd för att stå emot Rysslands aggressioner, men det kan inte ske på bekostnad av demokratin. Jag tycker att utkastet landar klokt i den delen, och jag stöder statsministerns linje. Hela Vänsterpartiet stöder statsministerns linje i denna fråga.

Men ett land som redan fått kandidatstatus är Turkiet. I utkastet som vi fått uttrycks stor oro över Turkiets handlingar och uttalanden, och Turkiet uppmanas att respektera suveränitet och territoriell integritet för alla medlemsstater.

Vänsterpartiet menar att Turkiets ansökan om medlemskap måste frysas. Vi kan inte ha ett kandidatland som hotar medlemsstater – både sina grannar och Sverige – och som förtrycker minoriteter i sin befolkning,

framför allt den kurdiska. Att Turkiet till och med kräver att en svensk riksdagsledamot med ursprung i Iran ska utlämnas visar på landets bristande respekt.

Här måste EU och Sverige stå på sig. Ingen vapenexport till Turkiet, krav på demokrati och att kurdernas fri- och rättigheter respekteras måste vara självklarheter. Sverige kan inte ge efter för Turkiet, och EU måste sluta använda silkesvantar för att inte riskera flyktingavtalet. Det är mitt medskick till statsministern.

Anf. 11 SOFIA DAMM (KD):

Ordförande! Samråden de senaste månaderna har av förklarliga skäl fokuserat på det omedelbara stödet till Ukraina. EU:s länder har kommit samman om vapenleveranser, humanitärt stöd, aktivering av massflyktsdirektivet och rejäla sanktioner mot Ryssland. Det sjätte sanktionspaketet antogs på förra rådsmötet, och många pustade nog ut över att EU:s enighet kunnat bestå.

Sanktionerna, vapenleveranserna och annat som EU kan bistå med måste naturligtvis fortsätta med kraft. Men i förslaget till rådsslutsatser ses tecken på en förståelse av att EU samtidigt måste märka med att lyfta blicken och ta in det vidare perspektivet på vad den ryska invasionen i Ukraina innebär globalt – att krigets konsekvenser är kännbara långt bortom EU:s gränser.

Till exempel i den första delen av Wider Europe är det ju, precis som har sagts, en lite oprecis idé av Macron, eller det var väl kanske redan Mitterrand som försökte lansera något liknande en gång. Men det är inte en ointressant idé, och därför ställer vi oss från Kristdemokraternas sida försiktigt positiva till ansatsen.

Ett Wider Europe skulle kunna underlätta den process som vi nu ser med ett allt tätare institutionellt samarbete mellan EU och Ukraina, Moldavien och Georgien. Vi välkomnar målsättningen att ett sådant initiativ då skulle omfatta EU:s grannskap inklusive det östliga partnerskapet.

Med detta sagt är det viktigt att det inte ersätter EU:s utvidgningsprocess, vilket också står i förslaget till slutsatser. Precis som statsministern nämnde är det också viktigt att det fylls med konkret innehåll. Där behöver vi inte invänta förslag på konkret innehåll, utan där kan vi och regeringen vara med och försöka sätta vilka punkter som faktiskt bör ingå. Jag hörde statsministern lite vagt säga något om utrikes- och säkerhetspolitiken. Det skulle kunna vara ett sådant område. Finns det andra tankar, eller finns det något mer konkret när det gäller det utrikes- och säkerhetspolitiska som ni skulle kunna lägga fram redan vid det här mötet?

När det gäller Ukraina och att mat nu används som vapen, vilket som sagt får otroligt stora konsekvenser som riskerar att leda till hungersnöd och instabilitet i andra delar av världen, inte minst i Afrika, var min fråga ganska lik den som kommit tidigare kring spannmålet. Det är uppenbart att mer måste göras för att exportera spannmål. Det är också viktigt att man betonar att EU:s sanktioner gentemot Ryssland inte är orsaken till att spannmål och livsmedel inte kan lämna Ukraina, för det är ju den uppfattningen som har spritt sig, inte minst till en del afrikanska länder som inte kan importera spannmål.

2021/22:48
22 juni

När det gäller medlemskapsansökningarna är det naturligtvis viktigt att slå fast att framtiden för Georgien, Moldavien och Ukraina ligger i den europeiska unionen. Från Kristdemokraternas sida tycker vi att ståndpunkterna innehåller väl avvägda formuleringar. Georgien erhåller alltså kandidatstatus när de prioriteringar som specificeras i konventionsmeddelandet har adresserats, som det står. Jag har flera gånger hört statsministern säga att villkor ska uppnås, och jag upplever ståndpunkten lite öppnare i sin formulering, vilket känns rimligt givet situationen.

När i tiden uppskattar statsministern att processen kan gå vidare för Georgien så att vi ändå kan uppnå den här balansen mellan de tre länderna? Reformviljan borde rimligtvis vara stark. Finns det över huvud taget någon tidsplan baserad på bedömningar och dialog med Georgien, eller är vi inte riktigt där än?

Som jag har förstått det är Georgien också ett av de länder som Sverige ger budgetstöd till. Finns det några tankar om att rikta om det till att vara mer relevant för EU-processen?

Anf. 12 BENGT ELIASSON (L):

Ordförande! Tack, statsministern, för föredragningen!

Att kriget har gett tydliga bevis för att det auktoritära Ryssland är ett enormt hot mot säkerheten på den europeiska kontinenten står utom allt tvivel nu. EU är den viktigaste drivkraften för att skapa stabilitet och välbefinnande i Europa, och därför är det så oerhört viktigt att Sverige tillhör en av de mest högljudda rösterna i att ge helt, odelat stöd till Ukraina, Ukrainas folk och framtiden där – självklart.

Att Ukraina är en del av den europeiska familjen måste också stå utom allt rimligt tvivel, och därför är det viktigt att stå bakom diskussionen och möjligheterna för kandidatlandsstatus för Ukraina men också för Moldavien. Vi menar att även Georgien ges kandidatstatus inledningsvis men också att man efter det har starka villkor av olika grad utefter nationella förhållanden i varje land av dessa tre.

Med det sagt stöder vi också nu i den uppkomna situationen regeringens linje. Vi ska inte blockera de fortsatta diskussionerna, men jag vill ändå klargöra vår ståndpunkt: Det är viktigt att vi ger fullt stöd även till Georgien så att inte Ryssland kan tolka signalerna som att man har fria händer att göra vad man vill med sitt grannland i det väderstrecket. Det är väldigt viktigt.

Den ryska aggressionen visar också hur viktig den globala handeln är och hur viktigt det är att handelsavtalen faktiskt håller. Den globala handeln har ju satts under hård press inte bara av kriget nu utan också av pandemin. Detta visar på hur viktig EU:s roll är. Det handlar både om att föra handelsdiskussioner och om möjligheten att stödja Ukraina genom fortsatt köp och möjlighet till transporter av livsmedel och andra varor som Ukraina producerar. Detta har ju även påverkan på hela världen, och därför behöver EU vara en stark röst och en starkt pådrivande kraft för att se till att denna handel fortsätter att komma igång bättre och ser till att livsmedelsförsörjning och försörjning av andra varor från Ukraina och inne i Ukraina fortsätter.

Med det sagt vill jag även från Liberalernas sida bara kommentera Wider Europe-diskussionen, vilken också vi ställer oss försiktigt positiva

till och tycker låter bra så här långt. Men vi vill också vara väldigt tydliga med att man inte ska gå vidare med några som helst tankar om uppbyggnad av nya strukturer för förhandlingar eller förhållanden till EU än de som redan finns, utan det här ska vara ett förhållningssätt som leder in i de nuvarande strukturer som finns. Jag tycker att det är en viktig del att stryka under, även om diskussionerna om detta fortfarande är väldigt lösa.

Vi står naturligtvis bakom fler och starkare sanktioner mot Ryssland. En del i detta är att säkra spannmålen, men det handlar också om att ge Ukraina allt stöd man kan. Ryssland måste besegras i grunden i det förfärliga förhållningssättet som man har till att kunna flytta landsgränser inom vårt befintliga Europa, vilket inte ska vara möjligt. Därför är det så viktigt att Ryssland besegras i grunden, och Sverige måste vara en del som driver på detta med all kraft.

Slutligen, herr ordförande, skulle jag bara vilja fokusera på återuppbyggnaden av Ukraina som naturligtvis kommer att påbörjas innan kriget är slut. Det fick vi bevis på inte minst i nyhetsrapporteringen i går kväll. För att visa Ryssland att deras krigsföring inte fungerar är det viktigt att visa att vi håller ihop i Europa. Både ukrainska och europeiska företag kommer att vara engagerade i genomförandet av en massiv återuppbyggnadsinsats framöver, men det är också viktigt att vi redan nu påbörjar dessa insatser.

Detta kan bara uppnås om Ukraina med hjälp av EU:s samtliga institutioner och EU:s medlemsstater har möjligheter att genomföra en ambitiös reformagenda och ett ambitiöst återuppbyggnadsprogram som startar redan här och nu och som skulle utgöra en villkorsgrund för genomförandet av en massiv långsiktig återuppbyggnadsinsats.

Min fråga till statsministern handlar just om detta: Hur ser Sverige på att vara ännu tydligare pådrivande att EU faktiskt tar kraftigare tag i återuppbyggnadsinsatserna redan nu och inte väntar på att framtida fonder och annat kommer på plats? Hur kan vi redan nu verkligen trygga återuppbyggnaden som sker i liten skala men ändå redan nu?

Anf. 13 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Ordförande! Tack för redogörelsen, statsministern!

Kriget i Ukraina är verkligen horribelt, och det är svårt att ta in de krigsbrott och fasor som rapporteras. Därför är det oerhört viktigt att Sverige och EU verkligen gör allt vi kan för att stå på Ukrainas sida, något som även statsministern har redogjort för.

Från Miljöpartiets sida är vi positiva till att Ukraina, Moldavien och Georgien får kandidatstatus. Vi vill understryka att det är väldigt viktigt med demokrativillkoren och rättsstatens principer, så det finns ett arbete att göra där.

Vad gäller spannmål är det väldigt cyniskt av Ryssland att använda det som ett krigsvapen, men det är ju det som nu sker. Därför är det väldigt bra att EU jobbar starkt för att få ut spannmålet och också väldigt bra att Sverige är en stor givare inom FN. Det är viktigt att vi fortsätter med det.

Det sjätte sanktionspaketet finns ju omnämnt i slutsatserna, och det är väldigt, väldigt bra att det äntligen kommer ett förbud mot import av olja. Men vi saknar ett importförbud mot naturgas. Det finns ju inte med, utan länderna ska fasa ut naturgasen till 2027. Det ligger dock väldigt långt bort jämfört med kriget som pågår nu.

Miljöpartiet har från krigets första vecka verkat för att stoppa import av all rysk energi, och jag vill också påminna statsministern om att vi lade ett utskottsinitiativ i näringsutskottet som också vann gehör av riksdagen om att stoppa import av all rysk energi.

Det är väl ingen hemlighet att vi från Miljöpartiets sida hade velat se starkare och snabbare kliv från Socialdemokraterna i den här frågan, så min fråga till statsministern är: Hur kommer statsministern att arbeta för att så snart som möjligt få till ett importförbud också mot naturgas till Sverige och till EU?

Anf. 14 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Ilona Szatmari Waldau tar upp den viktiga frågan om biståndet. Vi är verkligen i en situation där det globala biståndet behövs, dels mot bakgrund av den livsmedelsproblematik som vi har just nu, dels för att de ekonomiska klyftorna i världen har ökat ytterligare efter corona. De rika länderna har ju haft helt andra möjligheter att stötta sina ekonomier under pandemin än vad de fattigare länderna har, och miljontals människor som hade kunnat resa sig ur fattigdom har återigen halkat ned i extrem fattigdom. Därför är det oerhört viktigt att världens länder, inklusive Sverige, kan fortsätta med ett aktivt bistånd. Jag hoppas naturligtvis att vi har ett fortsatt starkt stöd för det i riksdagen även efter höstens val.

Det pågår just nu inga förhandlingar med Turkiet vad gäller medlemskap i EU. Däremot har vi från svensk sida sagt att vi inte bedömer att processen bör avslutas eftersom den ju ger en möjlighet till dialog som också välkomnas av många i Turkiet, inklusive civilsamhället där.

Sofia Damm frågar vad man kan tänka sig kring Wider Europe. Det är ett intressant koncept, även om jag delar uppfattningen att vi inte ska bygga upp nya tungrodda administrativa strukturer.

Vad kan man då tänka sig att jobba med förutom utrikes- och säkerhetspolitik? Just nu är naturligtvis sanktioner en del där man gärna skulle vilja se ett samfällt agerande med fler stater. Energi och transporter är andra möjliga områden. Om vi igen skulle hamna i ett läge där man ska köpa vacciner skulle jag kunna tänka mig att Wider Europe kunde vara ett naturligt sätt att inte ad hoc komma på vilka länder som kanske vill vara med på vaccininköpen utan att det kunde ske på ett mer strukturerat sätt.

Vad gäller spannmålen är ju Ryssland aktivt med att sätta bilden att problemen beror på sanktionerna snarare än deras krig. Därför är det såklart viktigt att vi alla gör allt vi kan för att sätta en korrekt bild, och där finns också möjligheter för riksdagsledamöter att bidra i arbetet med hjälp av sina kontakter.

Vad gäller tidsplanen för Georgien har EU sagt att det kommer att göras en utvärdering antingen i vår eller redan senare i år. Men takten för Georgien beror såklart på hur man lyckas att reformera där.

Det nationella stöd som Sverige ger till Georgien är just inriktat på reformarbete för att stödja EU-närmandet, på samma sätt som vi ju före kriget också var stora bidragsgivare till Ukraina och deras reformarbete, så att de skulle kunna närma sig ett EU-medlemskap.

Jag delar också uppfattningen att det är viktigt att detta inte uppfattas som en signal om att vi lämnar Georgien bakom oss, utan vi vill jobba med Georgien för att de också ska kunna ha ett EU-medlemskapsperspektiv.

Bengt Eliasson tog upp den viktiga frågan om handelsavtalen. Där delar vi uppfattningen om behovet av detta.

Vad gäller återuppbyggnad jobbar kommissionen nu med en plan för detta. De ska återkomma med en sådan. Där sker ett intensivt arbete på kommissionen, och vi hoppas att de ska kunna återkomma så fort som möjligt. Det handlar om att samordna EU-ländernas stöd till återbyggnaden i Ukraina och också att samordna detta med andra stora länder och de internationella organisationer som kan ge stöd till återuppbyggnad, Internationella valutafonden eller Världsbanken, till exempel.

Amanda Palmstierna ställde en fråga om naturgas. Sanktioner på naturgas är ingenting som Sverige motsätter sig. Men ska vi vara realistiska får vi konstatera att flera länder i Europa är helt beroende av den ryska naturgasen, både för hushållens uppvärmning och för sitt näringsliv. Däremot arbetas det intensivt, inte minst i Tyskland och Polen, för att så fort som möjligt kunna använda andra former av gas och långsiktigt helt ställa om till klimatneutrala energikällor.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Tack, statsministern, för svaren!

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Då tackar vi statsministern, statsrådet, statssekreteraren och medarbetarna för närvaro vid dagens EU-nämndssammanträde. Vi önskar lycka till vid kommande rådsmöte och naturligtvis en trevlig dag! Förhoppningsvis när vi har kommit ut ur den här bunkern kommer solen att skina på oss.

Glad midsommar! Lycka till på midsommarafton.

Innehållsförteckning

§ 1 Europeiska rådet

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 4 JESSIKA ROSWALL (M).....	4
Anf. 5 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	5
Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C).....	5
Anf. 7 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	6
Anf. 8 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	8
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 10 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	8
Anf. 11 SOFIA DAMM (KD)	9
Anf. 12 BENGT ELIASSON (L)	10
Anf. 13 AMANDA PALMSTIERNA (MP)	11
Anf. 14 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	12
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	13